N°. 206. # DE GRONDWET. 1854.

VERSCHIJNT
Alle dagen, behalve Zon- en Feestdagen.

PRIJS DER ADVERTENTIEN:
Van één tot zes regels. . . . . ƒ 1.00.
Voor elken regel meer. . . . . „ 0.15.
Behalve de 35 cts. zegelgeld.

ZONDAG 22 EN MAANDAG 23 JANUARIJ.

UITGEVER-DIRECTEUR:
C. H. SUSAN, Jr., te 's Gravenhage.

Brieven **franco** aan het Bureau **De Grondwet**.
Jan Hendrikstraat, n°. 259.

ABONNEMENTSPRIJS:
Voor 's Gravenhage per 3 maanden . . . . . . ƒ 4.50.
Voor de overige steden des Rijks . . . . . . „ 5.50.

Hoofd-Bureau voor Ned. Oost-Indie:
VAN HAREN NOMAN EN KOLFF, te Batavia.
Prijs franco per Landmail voor Java en buitenbezittingen, per jaar, met vooruitbetaling bij het nemen van het abonnement ƒ 70, Ned. Cour.

Berigt.

Aankondigingen van geboorte, huwelijk en overlijden, worden geplaatst tegen betaling van ƒ 1: (het zegelregt daaronder begrepen).

De Wet op het Armbestuur.

II.

Een hoofdbezwaar tegen het ontwerp, dat onder het Ministerie THORBECKE werd ingediend, betrof de bepaling dat „de kerkelijke en bijzondere instellingen van „weldadigheid werden begrepen onder het *armbestuur*, „welks regeling bij art. 195 der Grondwet gevorderd „werd.„ Men achtte zulks strijdig met de letter en den geest der Grondwet en meende, dat daardoor inbreuk werd gemaakt op de voorschriften van de artt. 147, 165 en 168. Art. 147 is, terwijl het de onschendbaarheid van den bijzonderen eigendom en dus ook het regt, om daarover onder bekende voorwaarden, op de volstrektste wijze te beschikken waarborgt, zeer zeker evenzeer toepasselijk op de bezittingen en inkomsten van bijzondere instellingen, als op die van enkele personen. Art. 165 heeft, door het toezeggen van gelijke bescherming aan alle kerkgenootschappen, de vrijheid der Kerk, en de afscheiding van Kerk en Staat bevestigd; en art. 168 aan de onderscheidene gezindheden hare inkomsten verzekerd.

Wij hebben reeds opgemerkt, dat dit hoofdbezwaar kracht en beteekenis heeft verloren, sedert *onder het tegenwoordig Ministerie* bij de wet tot regeling van het toezigt op de onderscheidene kerkgenootschappen, de noodzakelijkheid is erkend, om *wettelijke bepalingen* vast te stellen, ten aanzien van de genoemde artikelen, in het VIde hoofdstuk der Grondwet voorkomende; welks wettelijke regeling men onder het vorig Ministerie eene inbreuk achtte op hare voorschriften.

Men is alzoo verpligt *thans* goed te keuren wat men *vroeger* eene verkorting van regten noemde, als het nieuwe wets-ontwerp de kerkelijke instellingen van weldadigheid onder het *armbestuur*, welks regeling bij art. 195 der Grondwet geboden wordt, begrijpt.

Nu heeft het bedoelde wetsontwerp dat meest belangrijke vraagstuk beslist in gelijken zin, dat „de instellingen eener kerkelijke gemeente, bestemd voor „de armen eener bepaalde godsdienstige gezindte, en „van wege die kerkelijke gemeente geregeld en bestuurd„ onder de *wettelijke* instellingen van weldadigheid zijn begrepen en er dus nog wel verschil kan zijn over de bijzondere bepalingen, op die kerkelijke instellingen te maken, maar nimmer over de bevoegdheid van den wetgever, om nu of in het vervolg de kerkelijke armenzorg te regelen; met andere woorden: de Grondwet begrijpt onder het armbestuur ook de kerkelijke armbesturen.

Op gelijke wijze beschouwt het wetsontwerp ook de „instellingen door bijzondere personen of door bijzondere, „niet kerkelijke, vereenigingen geregeld en bestuurd.„

Op dit hoofdpunt is ook nu weder de tegenovergestelde rigting geheel onkenbaar; want hetgeen thans in de memorie van toelichting wordt gezegd: „De Regering aarzelt niet hare overtuiging uit te spreken, dat „de vroeger aangeboden wetsontwerpen verder zijn ge„gaan dan de aard der zaak medebrengt„ slaat niet op het hoofdbezwaar, maar op eene andere bedenking, betreffende den aard der wettelijke regeling.

Het kon wel niet anders of de sporen der April-beweging moesten in een of ander opzigt, hoe gering dan ook, zich vertoonen bij de regeling van gewigtige aangelegenheden, wanneer zij op kerkelijk gebied [illegible]. Wij hadden evenwel niet verwacht, dat zulks ge[illegible]en zou op eene zoo onhandige wijze.

[illegible] men alleen de memorie van toelichting in handen nam, men zou tot het denkbeeld moeten komen, dat in art. 7 van het wetsontwerp de bepaling werd gelezen, die in art. 5 van het vroeger ontwerp gevonden werd: „De kerkelijke instellingen worden be„heerd, naar de voorschriften der bevoegde kerkbe„sturen.„ Men had daarin een waarborg voor het vrij en zelfstandig beheer der kerkelijke armbesturen. Die bepaling wordt gemist en vervangen door het voorschrift tot mededeeling van de bepalingen betreffende de inrigting en het bestuur dier instellingen, met verzwijging van het doel. Dat doel werd in het vorig ontwerp opgegeven als strekkende tot onderzoek of die voorschriften strijden met „de bepalingen der wet, tot „welker naleving de besturen dier instellingen vepligt „zijn.„ In het tegenwoordig ontwerp zouden dus geene bepalingen moeten gevonden worden, welker naleving voor de kerkelijke armbesturen verpligtend zijn en nogtans vonden wij de volgende voorschriften: in art. 9, om, zoo het doel eener instelling is vervallen, het gebruik harer bezittingen en inkomsten tot eene andere aan de laatstbekende zoo nabij mogelijk komende bestemming te regelen;

in art. 10 en 11, tot het doen der opgaven, welke voor de Regering onmisbaar zijn, om den toestand van het armwezen te beoordeelen in een volledig verslag, zoo als bij art 195 der Grondwet bedoeld wordt, op te maken;

in art. 12, tot het opgeven, des gevraagd, der personen, die door haar worden ondersteund;

in art. 13, tot voorafgaande kennisgeving van de openbare inzameling van gelden, met uitzondering van collecten in kerkgebouwen, bij de uitoefening der openbare eeredienst, en van die voor instellingen eener kerkelijke gemeente, enkel aan de huizen van de ledematen dier gemeente;

in art. 19 en 60, tot het doen blijken, zoo zij subsidie uit burgerlijke fondsen verlangen, der noodzakelijkheid daartoe;

in art. 49—54, nopens het verhaal op de ondersteunden, hunne bloed- of aanverwanten of nalatenschappen, en het vervallen der octrooijen.

Wanneer wij nu acht geven, dat deze voorschriften rusten op een een beginsel van staatstoezigt en staatsbeheer, dat in de memorie van toelichting aldus geformuleerd wordt: „het is, naar het oordeel der rege„ring van groot gewigt, dat gelden, eenmaal tot een „weldadig doel bijeengebragt, ten allen tijde tot zulk „een doel aangewend worden,„ dan moge al niet de uitdrukking worden gevonden, waaraan men zich vroeger zoo geweldig heeft gestooten; „de Grondwet ver„oorlooft, des noods, verder te gaan en de geheele „armenzorg als eene publieke dienst te beschouwen; „maar zóó ver te gaan schijnt thans noch noodig noch „nuttig„; — onmiskenbaar wordt toch in dit wetsontwerp het verband geregeld, waarin de kerkelijke armbesturen met de andere instellingen van weldadigheid en met het burgerlijk bestuur staan.

Men moge nu al met eenigen ophef verklaren: „de „ondersteuning wordt overgelaten aan de kerkelijke en „bijzondere instellingen van weldadigheid,„ (art. 20); aan ons oog is niet ontsnapt de zinsnede: „behoudens „de verdere bepalingen dezer afdeeling;„ en de toelichting: „De Regering ontveinst zich in geenen deele, „dat die vrijheid verderfelijke gevolgen zou kunnen na „zich slepen, indien de Kerk haar misbruikte, door „zich, om gezochte redenen en met min edele bedoe„lingen, te onttrekken aan de verzorging van armen, „die werkelijk behooren tot het getal van hen tot wier „ondersteuning de kerkelijke instellingen bestemd zijn.„

Men moge al daarop laten volgen: „De Regering „meent evenwel gunstiger te mogen denken over de in „Nederland bestaande besturen der Kerk en der kerke„lijke instellingen van weldadigheid en zij heeft ge„meend, dat de vrees voor dat misbruik ongegrond „is„; wij zijn niet zoo dwaas, om over het hoofd te zien, hoezeer toch bij art. 21 van het wets-ontwerp in verband met het vorig artikel; bij art. 25, in verband met art. 22 en bij artt. 59 tot 61, voorschriften worden gevonden, die de bedoelde [illegible] ten grondslag hebben en aan de gemeente-besturen eene bevoegdheid toekennen, waardoor eenige waarborgen kunnen bestaan tot voorkoming van misbruiken, die de Regering zelve erkent, dat verderfelijke gevolgen aanleiding te kunnen geven.

Wij willen nu onderzoeken in hoever de voorschriften voor kerkelijke instellingen van weldadigheid afwijken bij dit wets-ontwerp van de vroeger voorgestelde regels van beheer, armlastigheid en kennisneming van het burgerlijk gezag; — en of de nieuwe regeling *gelijk de vorige* meer eene af- dan toewijzende kracht heeft. — Wij zullen dan gelegenheid hebben te ontdekken, of het hoofddoel dezer wet ook is: regelmatig beheer, verstandige, doeltreffende hulpverleening, wèl ingerigte zamenwerking der onderscheidene organen van armenzorg te bevorderen en te waarborgen.

De *Amsterdamsche Courant* kan, zonder tegenspraak, niet dulden, dat de Engelsche *Economist*, staathuishoudkundiger dan de mannen van „de tegenovergestelde rigting„, het stelsel in belastingszaken van den heer THORBECKE beaamt en den heer VAN HALL wat meer „wijsheid„ toewenscht.

De les is dan ook, voor een ministriële courant, hard om aan te hooren; en flink heeft de *Amsterdamsche* er iets op bedacht, om het gezag van *den Economist* — dat zoo grooten invloed oefent bij alle wetenschappelijke mannen in Europa — te vernietigen door het gezag van ..... *het oude besje.*

Dat besje wil eens niet vragen: waarom dat bui„tenlandsche blad zich eens met onze zaken bemoeit, „hetgeen toch zoo zelden gebeurt.„ Daar doet het zeer wel aan; want het heeft, in de April-beroering, toch ook niet gevraagd, waarom het *Journal des Débats* zich met onze zaken bemoeide, hetgeen toch ook zoo zelden is gebeurd? Overigens meenen wij in deze grootmoedigheid een denkbeeld terug te vinden van onzen minister van buitenlandsche zaken en financiën, die, in de Eerste Kamer op de vermetelheid schold van een buitenlansch blad ('t was natuurlijk *niet* het *Journal des Debats*), „dat zich met onze zaken durfde te bemoeijen.„

Wat de zaak zelve betreft: de Amsterdamsche acht de *Economist* niet op de hoogte; want uit de aftreding van den heer VAN DOORN kan blijken (*voldoende* naar het de A. C. voorkomt), dat de tegenwoordige ministers het belastingstelsel van het land *wel* in verband willen brengen met zijn nieuwen toestand en den nieuwen toestand der maatschappij.

Wij zullen de eersten zijn, die zoodanige, nieuw gevestigde overtuiging willen toejuichen en erkennen „dat de personen, waaruit het Ministerie bestaat, niet in dat genre vallen„ van 't geen *de Nederlander* zoo perfidement noemt „op sleeptouw geraken.„ Voor alsnog zien wij echter in de aftreding van den heer VAN DOORN, evenzeer als in zijne optreding, eene onverantwoordelijke stelselloosheid ten aanzien van hetgeen de toestand onzer maatschappij, met betrekking tot ons belastingwezen, eischt.

Eindelijk, na herhaald te hebben al de, reeds op voldoende wijs wederlegde drogredenen, ten betooge van de ondoelmatigheid eener afschaffing van de [illegible] op het geslagt, laat *de Amsterdamsche* [illegible] doorschemeren, dat op den accijns op [illegible] wordt de *brandstoffen* de Regering het oog [illegible] *afschaf-* niet gezegd, of het eene *vermindering* [illegible] de Ministers behooren: *fing* zal zijn. Wij zullen zien tot [illegible] overtuigd geworden, het goede [illegible] daad te doen, dat in hunne magt is; of tot [illegible] om in het vaarwater te blijven, veel in schijn doen, maar niets in werkelijkheid verrigten [illegible] „Verdadelijkings-wetten„, treurige gedachtenis, zijn ook voor schijnbare financiële hervorming opstelbaar.

Het *Tielsche Weekblad*, dat zoo werkzaam deel nam aan de April-beweging, tot een der heftigste bestrijders behoort van het afgetreden bewind (dat wil zeggen: *sedert* het is afgetreden) en bijkans geen No. uitgeeft, zonder zijn hoofdartikel te wijden aan ons dagblad — waarvoor wij het uiterst dankbaar zijn — beloofde dezer dagen: „dat het met kalmte, maar met „hoogen ernst wilde terugkomen op de Souvereiniteit „van het huis van Oranje; en op de Ministriële ver„antwoordelijkheid," gelijk die onlangs in de Tweede Kamer zijn ter sprake gebragt.

Het beloofde artikel is thans door het *Tielsche Weekblad* gegeven, en zonder eenige aanmerking deelen wij het onzen lezers mede. Waar, ten aanzien van twee zóó voorname punten van constitutionneel staatsregt, een onzer heftigste politieke tegenstanders de woorden van *de Grondwet* tot de zijne maakt, mogen wij eenige kleine onnaauwkeurigheden wel onbeantwoord laten.

Zie hier het artikel:

Bij den heer Groen, c. s., is dat getob over de Souvereiniteit van het Huis, dat ons regeert, eene politico-godsdienstige *nonsens*, waarbij het *droit divin* in aanmerking komt, dat wij hier, sedert de zestiende eeuw niet hebben gekend, en dat alzoo eene volslagen historische ketterij mag genoemd worden. Zoo lang onze „ultra-gereformeerden" alléén van „Souvereiniteit" spraken, kon men volstaan met een medelijdend schonder-ophalen; want, ondanks al het gezwets en de grootsprekerij van de partij der „vrienden" zal de uitkomst leeren, dat die dwaze theoriën van enkele, overigens, knappe menschen, geen wortel hebben geschoten bij het gezonde deel van de natie. — Nu echter ook andere mannen van de „Souvereiniteit" beginnen te praten, nu wordt het tijd, dat men de Kamers en de Regering waarschuwe tegen ongrondwettige redeneringen, die al spoedig door ongrondwettige daden zouden kunnen worden gevolgd, die niet welgevallig zouden zijn aan de groote meerderheid van hen, die de tegenwoordige Tweede Kamer in het leven hebben geroepen.

De *Grondwet* van 3 Januarij zegt: „Een kamerheer, een stalmeester, een hoflakei, moge van de „Souvereiniteit" van een Huis gewagen, omdat dit welligt meer passend is voor hun beroep." — Waar de „Souvereiniteit" van een regerend huis erkend en aangenomen is, dáár mogen ook andere ingezetenen, dan hofbeambten, van die „Souvereiniteit" gewagen, omdat die behoort tot het wezen van den Staat. — Bij ons is dat verkrachten van de waarheid hoogst bedenkelijk. Het is eene ongepaste en onbetamelijke vleijerij, gerigt tot het Hoofd van den Staat, en die eene zekere geneigdheid tot Servilismus aanduidt, die door den Koning, deed hij wel, ten strengste moest worden afgekeurd. — Wie zóó tot hem spreken, nemen den schijn aan, als of zij hem zijnen eed, op de Grondwet gezworen, wilden doen vergeten.

Hoe weinig sympathie wij ook gevoelen voor de „*Grondwet*," zoo maken wij toch hare woorden tot de onzen, wanneer zij zegt: „Monarchaal, in den zin der Grondwet, zijn zij alleen, die aan de opdragt van de kroon vasthouden en die door hunne handelingen zorgen, dat die kroon onschendbaar gehandhaafd blijve" (N°. 189).

Van nog meer bedenkelijken aard, dan die „Souvereiniteitsregten," die men buiten de Grondwet zoekt te vinden, zijn de verschillende theorien, min of meer duidelijk gekleurd, die over de verantwoordelijkheid der Ministers in het midden zijn gebragt in de laatste zes maanden.

Wij hebben er ons menigmalen over bedroefd en over geërgerd, dat de naam des Konings werd gelegd in de schaal der beraadslagingen, in de 2de Kamer. — Dat deed Felix Cornelis van Maanen; dat geschiedde bij de beruchte boodschap van 11 December 1830, maar dat heeft ook krachtdadig medegewerkt, om het schoonste rijk van Europa van een te scheuren. — Waar de onbetwistbare constitutionele beginselen worden verkracht, dáár wordt het gezag van den Koning en de welvaart van het Vaderland ondermijnd.

Wij zijn overtuigd, dat sommigen van de vorige Ministers misbruik hebben gemaakt van hunne positie: dat zij, sterk door den steun dien zij hadden in de meerderheid van de kamers, te veel hebben gedreigd met hun ontslag en met de daaruit te voorziene gevolgen. — Maar tegen dat misbruik heeft de Grondwet gewaakt, en heeft een krachtig middel in de handen des Konings gesteld. — De Koning ontslaat zijne Ministers naar welgevallen, en hij heeft het regt van ontbinding van de beide Kamers.

De Koning is het hoofd van de regering, maar de Ministers maken er een deel van uit. Zij kunnen den Koning niet dwingen, om zijne handteekening te geven op wetten of besluiten, die hem mishagen; maar de Koning kan en mag zijne Ministers evenmin dwingen, om te handelen tegen hunne overtuiging, op straffe voor hen, van niet meer voor eerlijke Staatslieden te kunnen doorgaan.

Er is veel gesproken, in de laatste tijden, over rigtingen: God geve, dat geen invloedhebbende Staatsman ons zou willen leiden in eene rigting, die zou uitloopen op de vernietiging van den hechtsten grondslag van iedere constitutionnele regering: „de Koning kan geen kwaad doen: zijne Ministers zijn verantwoordelijk!"

Het „*Regime du bon plaisir*" hoort niet te huis in Nederland, en hij, die, maar schijnbaar, dat stelsel in de hand zou willen werken, zou al spoedig ondervinden, dat hij op een nog meer anti-nationaal standpunt zich had geplaatst, dan de heer Groen met zijne *vrienden*, die waarlijk de *vrienden* niet zijn van het beste en van het meest verlichte gedeelte van het Nederlandsche volk.

Nederlanderachtigheden.

De heer Schüller tot Peursum vergelijkt, in den „*Recensent*," de anti-revolutionnaire partij bij „het medeloopen van de sjakals met den leeuw".

De Nederlander teekent tegen dit vonnis protest aan. Het anti-revolutionnaire blad vindt de uitspraak al te vleijend.

„Neen" — roept het uit — „de anti-revolutionnaire „partij is dan veeleer, om haar *listige vermenging van* „*waarheid en logen*, met eene vereeniging van *enkel* „*sjakals* vergelijkbaar."

Wij meenen, dat het protest allezins gegrond is; ook wij hebben, te vergeefs, tot dus ver in de anti-revolutionnaire partij iets gevonden, wat naar den *leeuwenaard* zweemt.

Gaarne, indien het aan *de Nederlander* zelf niet zoo goed toevertrouwd ware, namen wij de verdediging op ons van de verbeterde redactie der uitspraak van den heer Schüller.

Het stuk, dat wij (No. 203) plaatsten van den auteur der „*Aprilbeweging*", in *de Gids*, zal door *de Nederlander* „morgen" geplaatst worden.

Wij verwachten te gelijker tijd de opname van het artikel van onzen correspondent uit *de Langstraat.*

Voorloopig velt *de Nederlander* echter een oordeel over het antwoord, dat de auteur der „*Aprilbeweging*" heeft gegeven. In dat oordeel lezen wij o. a.:

„Ten anderen, dat het hier, aangenomen de juistheid der opgaaf, blijkbaar *particuliere bijeenkomsten* en *bij uitnemendheid vertrouwelijke gesprekken* betreft; wier afluistering en openbaarmaking welligt eer met de usantiën eener ultramontaansche *inquisitie*, dan met de wetten eener *loyale polemiek* en eener *wenschelijke publiciteit* overeen kan worden gebragt."

De Nederlander velt hier een doodvonnis niet slechts over zich zelven, maar over zijne geheele partij.

Insinuatiën, afluistering, openbaarmaking van *vertrouwelijke* gesprekken en stukken, zijn de grondslagen, waarop de anti-revolutie hare oppositie bouwt, of de feiten, die zij in warme verdediging neemt.

Denk aan het gebruik, dat van *particuliere bijeenkomsten*, door leden der vorige Kamer gehouden, gemaakt is.

Denk aan den bijval, die geschonken is aan het mededeelen van *bij uitnemendheid vertrouwelijke* stukken.

Denk aan den juichtoon, die is opgegaan, toen een requisitoir geopenbaard werd, alléén uit *insinuatiën*, uit *afluisteren* geboren.

En *de Nederlander*, die van eene „loyale polemiek" durft spreken!

Wij lezen in *de Nederlander* van heden (N°. 1098):

We komen niet op tegen het *begrepen zijn van de renten onder eene algemeene belasting*, hetzij op de *bezittingen* hetzij op *de inkomsten*; maar, in naam van Grondwet en goede trouw bestrijden wij eene belasting, die regtstreeks en speciaal, op de *renten* gelegd wordt."

We moeten trachten *de Nederlander* eens goed te verstaan; en dan meenen wij uit de bovenstaande regels niets anders te kunnen lezen, dan:

Eene belasting op *de renten* alléén — onverschillig of de wetgever van oordeel is, dat deze het eerst behoort geheven te worden, of ook dat de overige bezittingen en inkomsten reeds genoeg zijn belast: zooals de vaste goederen, de nijverheid etc. — eene zoodanige belasting wordt door de anti-revolutie bestreden *in naam van Grondwet* en *goede trouw.*

Maar er zou *niet* worden opgekomen tegen eene belasting *op de renten*, indien daarmede gepaard ging eene *algemeene* belasting op de bezittingen en inkomsten. Dan zouden *Grondwet* en *goede trouw* niet geschonden zijn.

Wij vatten de redenering niet. Wij vroegen toch: „*Waar zit nu het kwaad?*" en *de Nederlander* antwoordt:

Hierin; dat er aldus *Grondwetschennis* en partiëel *Staatsbankroet* plaats heeft. Hierin dat de Staat, om zijne verpligtingen als *debiteur* te ontduiken, zijne overmagt als *wetgever* misbruikt.

Eene belasting op de renten is dus: *grondwetschennis* en partiëel *Staatsbankroet.* Maar zij houdt op dit te zijn, wanneer ook *andere* bezittingen getroffen worden?

Dit is eene piksplinter nieuwe leerstelling, door de anti-revolutie op den voorgrond gezet. Wanneer het bestelen van één persoon diefstal is, hoe kan dan het bestelen van *iedereen* ophouden misdadig te zijn? En toch is dit, van het standpunt van *de Nederlander*, de leer, die gedoceerd wordt.

Het citaat, dat, tot staving dezer zonderlinge leer, wordt aangevoerd, is, natuurlijk, van den heer Groen van Prinsterer. Maar, toevallig gewis? is bij dit citaat de volgende zinsnede *weggelaten*: „Doch wij maken er nu gebruik „van (van art. 173 Gwt.) tegen een ontwerp, waar bij de „*eigenaardige onaanrandbaarheid* van de schuld, ook het „*uitdrukkelijk voorschrift* der Grondwet miskend wordt."

In Maart 1852 erkent dus de heer Groen, dat de schuld *onaanrandbaar* is, en tevens, dat door eene rentebelasting het uitdrukkelijk voorschrift der Grondwet wordt miskend. Alleen de laatste bewering kunnen wij niet beamen; maar hoe kan, naar deze stelling van den heer Groen, *de Nederlander* de schuld *aanrandbaar* en het voorschrift der Grondwet *niet* miskend achten, wanneer die rente-belasting begrepen ware *in eene andere belasting?*

Het zou, voor het oningewijde deel der Natie, welligt niet onaangenaam zijn, dat men haar deze verborgenheid van de heilige anti-revolutionnaire partij ontsluijerde.

Buitenland.

FRANKRIJK.

De *Moniteur* behelst weder een keizerlijk decreet strekkende ter bevordering van den aanvoer van buitenlandsch graan in alle deelen des lands. In October ll. was aan de buitenlandsche vaartuigen, die in den regel van de kustvaart uitgesloten zijn, vrijheid gegeven om granen en andere levensmiddelen uit Fransche havens in de Middellandsche zee naar Fransche havens in den Oceaan over te brengen of omgekeerd. Deze vergunning wordt thans uitgestrekt tot het vervoer van granen uit Fransche havens in de eene of andere dier zeeën naar Fransche havens in dezelfde zee; zijnde deze bepaling tot den 31sten Julij 1854 geldig, doch alleen toepasselijk op vaartuigen, die geheel met granen of andere levensmiddelen geladen zijn. Om het belangrijke van bovengemeld besluit te doen uitkomen, merkt het *Joural des Débats* op, dat in 1852 de kustvaart in Frankrijk slechts 50,000 ton granen en aardappelen van de eene zee, die Frankrijk bespoelt, heeft overgebragt naar de andere; doch niet minder dan 266,000 ton in dezelfde zee vervoerd heeft.

— Onze dagbladen behelzen nog vele bijzonderheden, die van de algemeene deelneming in het overlijden van den waardigen Armand Bertin hoofdredacteur van het *Journal des Débats* getuigen, alsmede over zijne loopbaan, vooral in betrekking tot genoemd blad. Onder anderen heeft de gewezen minister de Montalivet, ofschoon aan het ziekbed gekluisterd, op zijn landgoed in het zuiden des Rijks, eenen brief aan den tegenwoordigen hoofdschrijver van de *Débats*, den heer de Sacij, geschreven, om hem te verzoeken der familie des afgestorvene, diens vrienden en vooral der geheele redactie wel van zijne innige smart over het geleden groot verlies te verzekeren. Dit wordt door alle partijen erkend, hetgeen vooral bleek bij A. Bertin's ter-aarde-bestelling, waaromtrent een geacht dagblad de volgende eigenaardige schets geeft.

„Zij, die zich jl. Zaturdag op den middag in deze hoofdstad in de straten du Bac en de l'Université bevonden, zagen daar eene lijkstoet zich naar de kerk van St. Thomas d'Aquino rigten en zich verder door de voorstad St. Germain naar het kerkhof Montparnasse henen begeven. De vreemdeling, die zich daar mogt bevonden hebben, zal bij het zien van zoo velen te voet en in rijtuigen, die de overledene de laatste eere bewezen, gewis gevraagd hebben of hij dien men ter laatste rustplaats geleidde een Russische prins, een grande van Spanje of een rijk bankier was. En zijne nieuwsgierigheid zou nog hooger zijn geklommen, wanneer men hem de namen opgesomd had van allen, die de lijkstoet uitmaakten. Wanneer men tot hem gezegd had, die heer in het zwart met dat hooge voorhoofd en dien doordringenden blik, is de heer Guizot, de gewezen voorzitter van den ministerraad; die ginds met zijne grijze haren, klein van gestalte, maar met een zoo doordringenden blik is de heer Thiers, de gewezen minister van Lodewijk Filips; daar hebt gij de heeren Villemain en Duchâtel, verder ziet gij den heer Cousin en andere oudministers, en den heer Dupin den gewezen voorzitter van de wetgevende vergadering, thans voorzitter van de Fransche Akademie. Die dikke heer is de heer Beger, nog kortelings prefect der Seine, thans Senateur. Gindsche magere, met dat ovale gelaat en die gekrulde en grijsachtige lokken, is de heer Léon Faucher, minister tijdens de constituerende en de wetgevende vergaderingen; de heer Wolofski, zijn schoonbroeder, gaat aan zijne zijde, gij kunt hem onderscheiden door zijne Poolsche gelaatstrekken; hij was het die zich den 15 Mei op het spreekgestoelte bevond toen de aanhang van Louis Blanc en Gaussidière de vergaderzaal overrompelde. Die welke een weinig gebogen gaat is mede een oudminister, en wel de heer Rouher, hij geeft den arm aan den heer Royer, gewezen grootzegel-bewaarder even als hij. — Zou de nieuwsgierigheid van den vreemdeling bij het hooren van dit alles niet nog zijn toegenomen, te meer daar hij op de lijkkist wapenschilden noch decoratien kon ontwaren; en zou zijne verbaring niet ten top zijn gestegen, wanneer hij vernomen had, dat hij, die daar ten grave werd gedragen met eene lijkstoet van ministers, generaals, senateuren, leden der Akademie, gewezen pairs van Frankrijk, artisten en letterkundigen, dat hij noch een grande van Spanje, Spanje, noch een Russische prins was, maar eenvoudig de algemeen geachte Armand Bertin, de redacteur van het *Journal des débats*?"

Volgens bijzonderheden zijns levens, was de overledene een groot liefhebber van kunsten en wetenschappen, en een waar voorbeeld van een hoofdleider van een dagblad. Op een bepaald uur verdeelde hij aan al zijne medearbeiders op de welwillendste wijze de taak van den dag; hij was hun aller middenpunt en raadgever; men noemde hem gemeenzaam den vader: dat alles droeg grootelijks bij, om het *Journal des Débats* die eenheid te geven, welke daarin een vierde eener eeuw is opgemerkt; toegewijd aan constitutionnele beginselen, maar afkeerig van omwenteling en ondermijning der maatschappij, strevende naar bevordering van nuttige kennis, waartoe de meest beroemde schrijvers zich gaarne aan Arm. Bertin aanslooten. Hoe groot voorstander de overledene van de Julij-monarchie was, nam hij nooit eenige onderscheiding van deze aan, ja, kwam nooit ten hove. Des avonds bragt hij in de opera of op uitgezochte letter- en staatkundige soirées door, ging daarna naar zijn bureau, vroeg de proeven van zijn dagblad, en las die van het begin tot het einde, de aankondigingen zelfs niet uitgezonderd; als die zware taak bij een blad van zoo grooten omvang, gereed was, als hij alles gezien, gelezen en verbeterd had, gaf hij zijn last tot drukken en ging huiswaarts om weêr voor den volgenden dag te zorgen. Zoo heeft hij vijf en twintig jaren lang, op het voetspoor zijns vader Bertin, den oude bijgenaamd, te midden van de grootste staatkundige bezwaren, geleefd; en hij scheen nog lange tegen dien arbeid bestand, daar hij krachtig van ligchaamsgestel was; zoo men weet, heeft eene beroerte hem plotseling aan zijn geliefkoosd werk en aan zijne talrijke vrienden ontrukt.

BELGIE.

Van regeringswege zijn opgaven medegedeeld omtrent de opbrengst der belastingen in Belgie, waaruit blijkt dat het openbaar inkomen in het afgeloopen jaar vrij aanzienlijk

toegenomen. De opbrengst der indirecte middelen heeft 3,497,680 francs meer bedragen dan de raming, en 5,119,591 fr. meer dan in 1852. Bij één slechts van die middelen, bij de inkomende regten, doet zich eene aanmerkelijke vermindering voor, ten bedrage van 1,465,000 francs, die deels het gevolg is van de vermindering van den invoer van eenige handelsartikelen en deels van de tijdelijke of definitive verlaging of afschaffing der invoerregten op granen, eenige grondstoffen en andere artikelen.

De staatsspoorweg heeft 2,302,000 fr. meer opgebragt dan in 1852, terwijl het toegenomen vervoer op dien weg niet belet heeft, dat ook de tollen op de openbare rijwegen en kanalen meer afwierpen.

In 1853 heeft de suikeraccijns voor het eerst meer opgebragt dan het minimum hetwelk, hij volgens de wet van 1849 voor de schatkist moet opleveren; de opbrengst is 156,000 fr. boven het minimum, terwijl zij in het laatstvorige jaar 714,000 fr. daarbeneden gebleven was.

DUITSCHLAND.

Volgens eene officiële opgave heeft de opbrengst der belasting op de beetwortelsuiker in de Staten der Tolvereeniging, over het tijdvak van 1 September 1852 tot 31 Augustus 1853, na aftrek der op 126,323 Rd. 22½ Sgr. begroote administratie-kosten, 2,045,414 Rd. 6 Sgr. 5 penn. bedragen. Daarvan is alleen in Pruissen 1,736,370 Rd. opgebragt. Behalve Pruissen hebben alleen Baden en Brunswijk in deze belasting meer opgebragt dan hun aandeel in de gezamenlijke som bedraagt. Het groothertogdom Hessen, Nassau en Luxemburg, waar geene beetwortelsuiker-fabrijken bestaan, hebben daartoe geene bijdrage geleverd.

PRUISSEN.

De landdag van het groot-hertogdom Oldenburg heeft de overeenkomst goedgekeurd, met dit land gesloten, tot afstand van den zeeboezen van Jahde en omliggende gronden aan Pruissen, tot aanleg van eene oorlogshaven,

De Pruissische tweede kamer heeft zich mede bereids vóór de aanneming van die overeenkomst verklaard.

Over de door Oldenburg af te stane plaats, welke tot eene oorlogshaven zal worden aangelegd, wordt in een Bremer dagblad het volgende medegedeeld:

"De Jahde ligt ongeveer in het midden tusschen de Elbe en de Ems, dus in het midden der ten deze bijzonder in aanmerking komende Noordzeekust, en van hier kunnen de monden van de Ems, Weser en Elbe beheerscht worden, zelfs door middel van kleine oorlogsvaartuigen, die de Wadden kunnen passeren. Terwijl over het geheel de gesteldheid der Duitsche Noordzeekust, welke nergens steile oevers heeft, voor den aanleg van oorlogshavens niet gunstig is, heeft de natuur de Jahde beter daartoe voorbereid. Deze is over hare geheele lengte ten allen tijde voor schepen van elken diepgang bevaarbaar; want hare diepte bedraagt van zee af tot aan de voor eene oorlogshaven bestemde plaats bij Heppens overal bij den laagsten waterstand 31 voet; in de diepste stroomgeul 11 a 17 voet meer; welke diepte bij gewonen vloed nog met 11 à 12 voet vermeerderd wordt. In den eigenlijken Jahdezeeboezem, die omstreeks vier vierkante mijlen groot is, verdeelt zich de diepe Jahde-geul van het naauwste punt tusschen Heppens en Eckwarden, in onderscheiden door vaste zandbeddingen afgezonderde armen, langs welke de omliggende landen het overtollige water bij laag getijde door middel van zijlen of sluizen ontlasten. Daar voor het overige geen water van eenig belang in de Jahde uitloopt, heeft men er geen anderen stroom dan die door de wisseling der getijden ontstaat. In de hoofdrigting van dezen stroom vriest het water nooit vast toe en het ijs, dat zich op de ondiepten vormt verdwijnt bij invallenden dooi weder zeer spoedig. Uit een militair oogpunt is de ligging van den Jahde-boezem ongetwijfeld de gunstigste aan de Noordzeekust, aangezien de toegang door batterijen op de uitspringende punten der kust voorzeker geheel belet kan worden. De geschiktheid van deze plaats is dan ook reeds lang en van verschillende kanten erkend. Tijdens het Fransche continentale stelsel, lagen veeltijds Engelsche fregatten en brikken in de Jahde en toen het Napoleontische keizerrijk zich tot aan de Oostzee uitstrekte, werd, bij het onder de leiding der admiraals De Winter en Verhuell ingestelde onderzoek van de Noordzeekusten, de Jahde voor den aanleg van eene oorlogshaven, bij voorkeur geschikt bevonden. Reeds was met de uitvoering van het plan, door het opwerpen van schansen bij Heppens en Eckwarden, en door het afbakenen van een kanaal van den mond der Ems naar de Jahde, een begin gemaakt, toen de val van Napoleon de verdere uitvoering verijdelde."

DENEMARKEN.

Men verzekert, dat onlangs aan onze regering door Rusland voorstellen zijn gedaan tot het aankoopen van het eiland Bornholm, in de vaart naar de Sond liggende. Een Engelsch blad, dit berigt mededeelende, zegt, dat het vertrouwt, dat dit voorstel door de Deensche regering zal zijn afgewezen, vooral daar zulk eene vervreemding van grondgebied niet anders dan met goedkeuring van de volksvertegenwoordiging zou mogen geschieden.

ITALIE.

De stand van het Oostersche geschil houdt allerwege in Italie de gemoederen in gisting en spanning. Algemeen wordt een Europesche oorlog in het voorjaar verwacht, en men zegt reeds dat de Fransche troepen in Italie met een corps van 20,000 man zullen versterkt worden.

RUSLAND.

In eenen brief uit Macao van 24 November ll., die door [illegible]sche bladen wordt medegedeeld, leest men dat zich [illegible]aldaar, een ambtenaar van het Russische ministerie van Buitenlandsche Zaken bevond, die van Japan met depêches naar *St. Petersburg* op reis was. Hij kwam van Nangasacki alwaar bij zijn vertrek vier Russische oorlogsschepen lagen. Men zeide, dat Rusland een eiland in de Japansche zee, hetwelk het reeds eenmaal bezet maar weder aan Japan afgestaan had, op nieuw wilde in bezit nemen.

Volgens berigten uit Shanghai van vroegere dagteekening, waren den 22sten Augustus vier Russische oorlogsschepen in de haven van Nangasacki aangekomen en had de opperbevelhebber van dat eskader, de admiraal Pontiatin, terstond met de Japansche overheden onderhandelingen aangeknoopt, die den 1sten September nog voortgezet werden.

TURKIJE.

In Weenen vleit men zich nog altijd met eene vredelievende oplossing van het Russisch-Turksche geschil, zelfs wanneer het Russische kabinet volhardde bij de weigering van de aanneming der door de Porte goedgekeurde voorstellen van de Weener conferentie.

Opmerkelijk is het, dat de Londensche *Times* van zijn correspondent te Parijs, die wel onderrigt is, berigten in nagenoeg gelijken geest heeft ontvangen, en de geruchten in hoogere kringen over het mogelijk behoud van den vrede verlevendigd zijn. Intusschen ontbreekt het ook niet aan anderen, volgens welke het Rusland slechts te doen zou wezen, om tijd te winnen, dat het antwoord, waarnaar men algemeen met zooveel spanning uitziet, ontwijkend zal zijn. Men zal echter best doen, het antwoord zelf af te wachten.

Inmiddels meldt de telegraaf van den 20en uit Weenen, dat, volgens handelsberigten uit Odessa, ter zake van het binnenloopen der vloten in de Zwarte Zee, de *Russische havens* van die zee voor de *Fransche en Britsche handelsschepen gesloten zijn.* Dit schijnt dus eer eene oorlogzuchtige houding aan te duiden, overeenkomstig de vroeger gegevene berigten, wegens de te verwachten gedragslijn van Rusland tegenover de groote zeemogendheden als deze hunne vloten in de Zwarte zee zonden.

— Den 20 was te Londen de staat der effecten-beurs ook niet geruststellend ten aanzien van Rusland's antwoord, ondanks de hoop van vereffening alsnog in geachte bladen uitgedrukt.

— *Latere berigten.* De hoop, welke volgens de Londensche bladen van den 18 weder opkwam nopens het behoud des vredes, is naar berigten van verschillende zijden, niet verlevendigd. Den volgenden dag waren te Parijs en te Londen tijdingen van ongunstigen aard ontvangen. Daarmede stemmen die uit Weenen overeen; alle voorzien de weigering des keizers van Rusland, om de voorstellen der conferentie aan te nemen. Intusschen is dit antwoord nog niet bekend, en de geruchten dienaangaande, schijnen te berusten op het aanvankelijk onthaal, hetwelk de mededeelingen van de groote zeemogendheden te Petersburg ontvangen hebben. Den 12 was daarover de raadpleging in die hoofdstad begonnen. En het blijkt dus ook, dat den 17 te Weenen een courier is aangekomen, overbrengende eene nota van kennisgeving der Russische regering nopens de mededeeling wegens het binnenzeilen der vloten in de Zwarte zee.

Die kennisgeving behelst, volgens geloofwaardige tijdingen, nog geen beslissend antwoord; het binnenstevenen der vloten wordt daarin geen geval van oorlog geheeten, maar beschouwd als *waarschijnlijk* tot botsingen te zullen leiden, en dus tot eene oorlogsverklaring te moeten voeren.

De nota wijst voorts aan, dat er geene gelijkheid tusschen de bezetting der Donau-vorstendommen door de Russische troepen en het binnen stevenen der vereenigde vloten in de Zwarte zee bestaat.

De Donau-vorstendommen, wordt gezegd, zijn bezet; omdat er inbreuk op de regten van Rusland was gemaakt, terwijl noch Frankrijk noch Engeland zich over zulk eene inbreuk van de Russische zijde te beklagen hebben.

Volgens berigten over Engeland zouden de vereenigde vloten, na met het Turksch convooi op de Oostelijke kusten der meergemelde zee gekruist te hebben, nadere bevelen van de gezanten te Konstantinopel inwachten en alsdan waarschijnlijk naar de westkust worden gezonden, om in de baai van Kavarna, omstreeks vijf uren boven de vesting Varna, het anker te laten vallen.

Zelfs Engelsche ministriële bladen beweren, dat Engelschen, die aan boord van Turksche schepen dienst deden en krijsgevangen zijn geraakt, met geen regt kunnen worden opgeëischt.

Binnenland.

's Gravenhage, 21 Januarij.

Omtrent den graanoogst in de provincie Drenthe over 1853, meldt de *Staats-Courant* het volgende:

Deze oogst is zeer ongunstig, wat de rogge, het voornaamste product aangaat, en heeft over het algemeen een derde minder bedragen dan in gewone jaren, alleen de opbrengst der boekweit was zeer voordeelig.

De *winterrogge* schijnt, door den aanvankelijk zachten winter zich te sterk te hebben ontwikkeld; zij heeft zeer veel door de laat ingevallen vorst geleden; ook was zij sterk met onkruid bezet; velen vreesden eerst eene geheele mislukking van den oogst; gelukkig heeft zich dit niet bevestigd; doch over het algemeen is de opbrengst op niet meer dan twee derde te schatten. De hoeveelheid stroo is gering, en, bij het dorschen, [illegible] het koren nog af bij hetgeen men verwacht had. De [illegible] per bunder is niet wel op te geven, [illegible] streken zeer uiteen liepen, men kan [illegible] len. De qualiteit is zeer goed.

De *Zomerrogge*, hoewel iets beter dan de winterrogge uitgevallen, gaf toch een slecht verbouw. Zij werd te veel door het onkruid onderdrukt; de opbrengst is hoogstens 16 mud per bunder; de qualiteit zeer goed.

De *zandboekweit* is buitengewoon goed geslaagd; dit verblijdt vooral bij de gedeeltelijke mislukking van den roggeoogst. Wel heeft deze boekweit hier en daar door wind geleden, maar over het algemeen zal de opbrengst van 20 tot 30, op sommige plaatsen zelfs van 34 mud zijn.

De *veenboekweit*, hoezeer iets minder, is echter ook zeer goed gelukt; de opbrengst per bunder is niet wel te berekenen.

De berigten nopens de *haver* loopen uiteen; op sommige plaatsen schijnt dit gewas een gewoon, op andere een buitengewoon goed verbouw te hebben geleverd; over het algemeen was er veel stroo en kan men de opbrengst aan graan op 24 tot 30 mud per bunder stellen.

Van de *garst* luiden de berigten mede zeer verschillend; uit sommige streken wordt gemeld, dat zij niet goed heeft willen groeijen; uit andere streken, dat zij buitengewoon wel is gelukt. In het algemeen was de oogst gunstig; de opbrengst van 20 tot 30 mud per bunder.

Voor zoover bekend is heeft in het naburig Hanover de graanbouw gelijke uitkomsten gehad als in Drenthe.

Men zal zich herinneren, dat er, eenige weken geleden, eene staats-commissie werd benoemd, om de regering te dienen van prae-advies aangaande het in den laatsten tijd, zoo dikwerf besproken vraagstuk der emancipatie van de slaven in onze overzeesche bezittingen of koloniën. Velen, die in dit onderwerp hoog belang stellen, vermeenden dat de commissie hare werkzaamheden reeds voorlang had aangevangen, en verblijdden zich in het vooruitzigt, dat nu de handen eenmaal aan den arbeid waren geslagen, er, in eene niet lang verwijderde toekomst, een rapport zoude worden uitgebragt, hetwelk een helder licht over de zaak verspreiden, en hare definitive regeling zeer bespoedigen zoude. Zij vonden eenigen grond voor deze hunne meening in de benoeming, welke er onlangs plaats had, van een' secretaris der commissie, wiens kunde en ijver den waarborg gaven voor de stipte vervulling van de verpligtingen, op hem rustende.

Uit eene zekere bron kunnen wij thans echter mededeelen, dat al die verwachtingen ijdel zijn. De staats-commissie is tot nog toe niet geconstitueerd. Hare eerste bijeenkomst moet nog gehouden worden. Als men nu in aanmerking neemt, dat een groot gedeelte der commissie bestaat uit leden van de Tweede Kamer; dat de werkzaamheden van dit deel der volksvertegenwoordiging in de helft der volgende maand weêr een aanvang nemen, en dat die Heeren dan bezwaarlijk eenigen tijd aan hunne parlementaire bemoeijingen kunnen ontwoekeren tot het houden van bijeenkomsten, dan mag men het er veilig voor houden, dat de staats-commissie hare taak vooreerst nog wel niet met ernst zal aanvangen, en dat het tijdstip, waarop men eenig resulaat van haren arbeid zal zien, nog zeer-zeer ver verwijderd is. (*N. R. C.*)

---

* Gisteren avond heeft in het hôtel *de Oude Doelen* het eerste Cassino plaats gehad, dat met de hooge tegenwoordigheid van H. M. de Koningin, H.H. K.K. H.H. Prins en Prinses *Hendrik* en Prins en Prinses *Frederik* werd vereerd. De leden van het corps diplomatique, de ministers en vele aanzienlijken waren daarbij tegenwoordig; de zaal was rijk en smaakvol versierd. Het bal heeft tot laat in den avond geduurd.

---

* Gisteren heeft de heer Mr. A. G. A. ridder van Rappard de betrekking van Minister voor de zaken der Hervormde en andere eerediensten aanvaard en heeft ook aan den gehouden ministerraad deel genomen.

Ook Jhr. Mr. de Kock heeft zijne betrekking als directeur van het Kabinet des Konings aanvaard en als zoodanig de functiën van Secretaris van den Ministerraad vervuld.

---

* Naar men verneemt zullen er binnen kort bij het Departement van Marine, zoo wat het Departement zelf, als de maritime établissementen aangaat, verscheidene bevorderingen en verplaatsingen plaats hebben.

---

* De Staats-Commissie belast met het opmaken der grondslagen van de Regterlijke organisatie, heeft, naar men verneemt, haar verslag aan den Minister van Justitie ingediend. Z. Exc. moet zich thans met het overwegen daarvan bezig houden. Zoodra de Tweede Kamer der Staten-Generaal weder zal vergaderd zijn en de leden der Commissie zich in de Residentie zullen bevinden, zal de Minister met de Commissie over de door haar voorgestelde grondslagen in overleg treden, ten einde dan de noodige ontwerpen met den meesten spoed in gereedheid te doen brengen.

Een en ander heeft plaats gevonden en zal geschieden, overeenkomstig het Besluit van 24 September ll. [illegible] nº. 106) waarbij de Commissie is ingesteld [illegible] der grondslagen, welke, bij de wet, [illegible] nieuwe regterlijke inrigting zullen [illegible] na met den Minister van Justitie [illegible] te hebben zijn getreden en na die grondslagen [illegible] tot het vastgesteld, overeenkomstig [illegible] der regterlijke ontwerpen eener wet [illegible] in verband met verbetemagt en het beleid der Justitie [illegible] van het Wetboek van ringen [illegible] die van het Wetboek van Burgerlijke Regtsvordering [illegible] van de vereischte memorie Strafvordering [illegible] vervolgens door den Minister van [illegible] Justitie [illegible] Konings nadere overweging te worden onder[illegible]

---

* Men verneemt dat de heer Pfister, die onlangs tot lid van de Algemeene Rekenkamer is benoemd, den eersten Februarij die betrekking zal aanvaarden.

Volgens een berigt van Z. M. vice-consul te Cronstadt, zijn aldaar gedurende 1853 aangekomen 84 Nederlandsche schepen, regtstreeks uit Nederland, als: 54 uit Amsterdam, 17 uit Rotterdam, 3 uit Groningen, 7 uit Schiedam, uit Zaandam, Zwolle, Delfzijl respectivelijk 1 schip. Van deze schepen kwamen 23 in ballast; de overige waren geladen met koopmansgoederen en cement.

Uit vreemde havens kwamen te Cronstadt 137 Nederlandsche schepen; naar Nederland vertrokken gedurende 1853 137 Ned. schepen, alle beladen met rogge, tarwe, hennep, potasch en koopmansgoederen.

Bovendien zijn gedurende 1853 in Cronstadt aangekomen uit Nederland 148 vreemde schepen en vertrokken van daar naar Nederland 11 vreemde schepen.

De telegraaflijn tusschen Maastricht en Aken is thans geheel gereed, en heeft den 18den gediend, doch alleen voor de spoorwegdienst voor welke twee draden bestemd zijn. Er zijn bovendien nog drie draden voor den rijkstelegraaf.

× **Rotterdam**, 20 Januarij. Tengevolge eener oproeping in de *N. R. Courant* van 16 dezer, hebben eenige belanghebbenden bij het houden der Rotterdamsche kermis, zich vereenigd tot deliberatie over de te nemen maatregelen ter wederlegging der circulaire van den heer Commissaris des Konings in deze Provincie.

In die bijeenkomst is het gedane voorstel aangenomen, namelijk tot het indienen van een eerbiedig adres aan den gemeenteraad tot behoud der kermis.

Naar men verneemt, zal op nieuw eene oproeping aan belanghebbenden geschieden en bij genoegzame deelneming worden besloten, tot het indienen van het adres, waarvan afschrift gesteld is in de *N. R. Courant* van heden.

* **Gouda**, 20 Jan. In de op heden gehoudene vergadering van den gemeenteraad, is tot regent van het gasthuis benoemd de heer G. F. van de Telde in plaats van den heer H. Labberton, die voor deze betrekking heeft bedankt; nog is in die vergadering benoemd tot onderwijzeres voor de stads jonge jufvrouwen school mej. Giussius Nanning.

Dordrecht, 20 Jan. In den toestand der rivier vóór deze stad is een weinig verandering gekomen. De sleuf, vroeger gemeld heeft zich verwijd, en strekt zich van den Rietdijk tot het Melkpoortje uit, zoodat men aldaar overvaart. Aan de Blaauwpoort, waar men gisteren reeds met de schietschouwen hier en daar doorviel, schijnt het ijs, door de vorst in den afgeloopen nacht weder eenigzins opgesterkt, zoodat de overtogt daarheen langs eene nieuwe baan weder met schietschouwen zonder doorvallen geschiedt. Intusschen is het toch waar, dat het ijs, vóór de stad, vooral door het dikke water van boven, in de laatste dagen merkelijk afgenomen is, zoodat men hier en daar, voor zoo ver zulks van den wal te zien is, dooigaten bespeurt. Achter het eiland is geen ijs; te Rotterdam ging heden de overtogt gemakkelijk.

D. C.

◁ **Amerongen**, 20 Jan. Het ijs in den Rhijn, op de hoogte van het Wielsche veer en bij het naburige Elst zit nog vast; het dooiweder in de laatste dagen en de sterke val van 't water hebben het evenwel zeer verzwakt, waardoor de overtogt zoo niet belemmerd wordt, dan toch bezwaarlijk geschiedt.

** **Zutphen**, 20 Jan. De IJssel is nog steeds boven Doesburg door een ijsdam verstopt; van daar naar beneden langs deze stad is de rivier schoon, ten gevolge daarvan is de Schipbrug provisioneel weder gelegd; het water is vallende.

† **Nijmegen**, 19 Januarij. Heden middag omstreeks twee ure, is het ijs vóór onze stad, onder de gunstigde omstandigheden, weggedreven, zoodat de communicatie met de overzijde der Waal hersteld is.

† **Nijmegen**, 20 Januarij. Ofschoon de Biologie niet meer die belangstelling vindt, welke haar bij de eerste verschijning mogt ten deel vallen, wordt zij hier ter stede nog al toegepast, waarvan nu en dan openbare voorstellingen het bewijs leveren. Wij zagen onlangs onzen Biologist aan eene groene tafel gezeten, omringd van een negentiental heeren van onderscheidene standen; de twintigste zat vóór hem aan eene afzonderlijke tafel; de eersten wierden door zijne wilskracht genoodzaakt ja of neen te knikken, alles naar zijn goedvinden, terwijl de laatste gedoemd was, de willekeurige grillen van den Biologist te notuleren.

Men zegt hoe ijler de hoofden zijn, hoe gemakkelijker deze toeren kunnen volvoerd worden; mogelijk is dit hier ook wel het geval; maar ongelukkig is het, dat soortgelijke voorstellingen meestal ten nadeele van het algemeen worden gegeven.

Meppel, 19 Januarij. Door de binnenschipperij is ll. Dingsdag hier weder eene vergadering gehouden, over de krabben in het Zwolsche diep.

Zij is tot een eenparig besluit gekomen, om die middelen, welke ter harer beschikking staan, nogmaals aan te wenden, ten einde de Regering van de veel te hooge heffing van tol te overtuigen en tevens op vermindering van het bestaande toltarief aan te dringen; alsmede, om der regering de hoogst onbillijke en tegen alle regt aanloopende heffing van vuurgelden onder de aandacht te brengen.

— Het geregtelijk onderzoek, naar de moeder van het in de gemeente Ambt Vollenhove gevonden lijkje van een pasgeboren kind, heeft die vrouw doen ontdekken. Zij is eene jeugdige dienstmeid, en in verzekerde bewaring gesteld, als zijnde door de geneeskundigen verklaard, dat het kind bij de geboorte had geleefd.

Leeuwarden, 18 Jan. Men verneemt, dat bij den aanvang van dit jaar, eene nieuwe aanvraag is geschied voor den aanleg van een spoorweg in de noordelijke provinciën. Het hoofddenkbeeld is eene verbinding van Harlingen met de Duitsche spoorwegen, over Leeuwarden, Zwolle, Almelo, Oldenzaal en Bentheim naar Rheine, terwijl Groningen voorloopig door eenen zijtak zou verbonden zijn.

⧧ **Groningen**, 18 Jan. Heden promoveerde aan onze Hoogeschool tot doctor in de regten, de heer J. B. Kan, van hier, na de verdediging van Theses.

Groningen, 19 Januarij. Heden werd tot Doctor in de Godgeleerdheid bevorderd de heer H. Wijbelingh, beroepen Predikant te Rottevalle, na de publieke verdediging eener dissertatio theologica, *qua inquiriter, quis sit epistolae Jacobi scriptor.*

§ **Vlissingen**, 18 Dec. De luit. ter zee 1ste kl. de Man, Kempe en Pels Rijcken, gewezen docenten aan de academie te Breda, zullen, met Z. M. fregat *Palembang* en het oorlogsstoomschip *Soembing*, kapt. luit. Fabius, dat uit de Middellandsche zee verwacht wordt, naar Oost-Indie vertrekken. Bij de aankomst van laatstgemelden bodem in Indie, zal de kapt. luit. Fabius waarschijnlijk naar het vaderland terugkeeren en het bevel aan den luit. Pels Rijcken worden overgegeven.

Middelburg, 18 Jan. Op den 15den dezer overleed na eene kortstondige ziekte Jhr. B. de Jonge, ridder der orde van den Nederl. Leeuw, professor aan de voormalige prov. school tot aankweeking van chirurgijns en vroedvrouwen, enz.

§ **Breda**, 20 Januarij. Een concert, heden avond door het Harmonie-gezelschap « Vlijt en Volharding » ten voordeele der armen gegeven, was weder zóó druk bezocht, dat onze schouwburgzaal het talrijk opgekomen publiek onmogelijk bevatten kon. Volgens gedane mededeeling van een der Commissarissen, heeft de geheele ontvangst na aftrek der kosten bedragen ruim *f* 700, welke in broodbons aan de inteekenaren is teruggegeven.

§ **'s Hertogenbosch**, 20 Januarij. Dezer dagen is in het woud onder de gemeente Dungen een brandbrief gelegd, waarbij onder bedreigingen van alle bedenkelijke onheilen nog al eene aanzienlijke som gelds geëischt werd. Heden is het den wakkeren en onvermoeiden brigadier kommandant der brigade marechaussées te Boxtel, met behulp van den burgemeester der gemeente Schijndel, mogen gelukken, de vermoedelijke daders 2 mans- en 1 vrouwspersoon op te sporen en in handen der Justitie te stellen.

(*N. N. B.*)

Advertentiën.

GOLDBERGERS KETTINGEN

genezen Hoofdpijn, Aangezigts-, Tand- en Oorpijn, Heuppijn, Krampkolijk, Maagkramp, Borstkramp, Hartkloppen, Zenuwzwakte, Beving, Pijn in de Lendenen, Stijfte in de Leden, Gewrichtspijn, Pootje, Handjicht, Vliegende Jicht, Zwakte der Oogen, Hardhoorigheid en alle andere Rheumatische en Zenuwziekten.

Jufvrouw VAN ZINTEREN, te Hindelopen, werd zeer voorspoedig door het gebruik van een Ketting van eene Rheumatische Ziekte bevrijd, waarvoor zij allle andere middelen te vergeefs beproefd had. HENDRIK VAN DER PAAL, te Hoorn, in zeer korten tijd van eene ziekte, die zes-en-dertig weken duurde en waarvan hij negen weken plat te bed moest liggen. De Vrouw van den Heer ARENDS, te Zwolle, van eene slepende Rheumatische Ziekte, die zoo erg was, dat zij niet meer gaan kon en gedurig hoofdpijn en hardkloppingen had. De Schipper L. BRAND, in Giesendam, bij Gorinchem, souffreerde zes jaren aan Hoofdpijn en was zoo ellendig en sukkelend, dat een ander zijn werk verrigten moest, een Goldberger's Ketting genas hem in weinige dagen. De Vrouw van den Heer L. VAN EYSDEN, te Groningen, is radicaal genezen van erge Kramppijnen in de zijde en armen. De Landman JACOB DE KOK, te Schore, in het land van Goes, die geheel verstijfd was, heeft aan Goldberger's Ketting en gezondheid en bestaan te danken. JAN BLANDHOF, een Landman bij Almelo, leed in zoo hoogen graad aan eene Rheumatische Ziekte, dat men zijn dood te gemoet zag, hij was zoo mager en uitgeteerd als een geraamte, armen en beenen waren stijf en zonder beweging; hij had naauwelijks drie uren een Ketting om toen hij reeds verligting van pijn bespeurde; veertien dagen later waren alle pijnen geheel verdwenen, maar de beenen waren nog stijf; om dit te verhelpen legde hij den Ketting om die onbeweegbare leden, met dat gunstig gevolg dat hij nu weder heel gezond is.

Getuigschriften gelijk bovenstaande zijn in menigte voorhanden.

Dr. Schneider, in zijne Verhandeling over Electriciteit en hare Geneeskracht, zegt:

"Het meest onbetwistbare bewijs voor de bewering, dat de natuur buitengewoon veel met weinig middelen verrigt, levert de heilbron in Gastein, welke in het geheel geene delfstoffelijke bestanddeelen bezit en toch zoo opwekkend en krachtsterkend werkt, dat zij als eene ware verjongingsbron beschouwd wordt. Hoogst belangwekkend is hierbij dat men in lateren tijd eenen fijnen electrischen stroom daarin ontdekt heeft." Iets verder: "Zoo bestaan er een aantal Artsenyformulieren van beroemde Artsen, wier wijze van zamenstelling, indien men ze uit het oogpunt der Scheikunde beschouwt, tegen alle rede aandruischen en nogtans in spijt daarvan, altijd opnieuw eene zoo zekere geneeskracht bezitten, dat zij gebruikt worden in weerwil der overtuiging, dat hier eene zekere Chemische zonde begaan wordt. De wetenschap blijft de verklaring schuldig hoe dit geschiedt, ja wij moeten zelfs de beschamende bekentenis afleggen, dat onze gewigtigste en zekerst werkende geneesmiddelen *zuiver empirisch* worden toegediend, omdat wij niet in staat zijn eene verklaring te vinden voor de wijze hoedanig zij hunne geneeskracht ontwikkelen. Zoodanige middelen noemen wij *specifike middelen* en tot hen behooren ook de Goldbergersche Kettingen. Wij kennen daarvan niet het verband tusschen ziekte en genezing. Slaan wij nu het oog op de onloochenbare *overtalrijke genezingen*, welke door de *Goldbergersche Kettingen* zijn te weeg gebragt, dan worden wij gedwongen tot het aannemen der stelling, dat *juist in die Kettingen* de vereischte *maat* van *kracht* is gevonden, door welke de genezing uitsluitend mogelijk wordt gemaakt. Voorzeker zou het den Heer GOLDBERGER gemakkelijk vallen, de innerlijke kracht van den galvanischen stroom in zijne Kettingen te verhoogen, maar hij zou zeer verkeerd handelen, indien hij, om de menigte te behagen en zekere valsche bewijsgronden te wederleggen, tot dezen maatregel overging, nadat hij zoo gelukkig is geweest de juiste specifieke maat te vinden, die alleen in staat is de *genezingen* te kunnen bewerkstelligen." (789 18/1 54)

Goldberger's Kettingen worden voor *f* 1.80 — 2.70 — 3.60 5.40 in het **VERKOOPHUIS** te Amsterdam en de bekende **DEPOTS** in de andere steden verkocht.

(264)

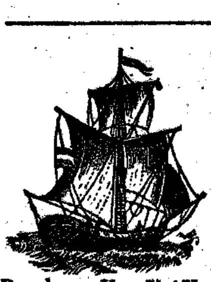

Te Rotterdam ligt in lading naar CURAÇAO,

voor PASSAGIERS en GOEDEREN, *om spoedig te vertrekken*, het Gekoperd en Kopervast Galjootschip *Maracaibo*, Kapt. C. OUWEHAND. Te bevragen bij den Reeder *H. VAN RIJCKEVORSEL*, of bij de Cargadoors *HUDIG & BLOKHUYZEN.* (265)

Prijs-Courant der Effecten.

AMSTERDAM, 21 Januarij 1854.

Nederland.	Pct.		**Rusland.**	Pct.	
Ned. W. Schuld.	2 1/2	59 1/2 60 1/8	*Hope* 1798/1816	5	101 1/4
Dito Certificat.	3	71 3/8 1/2	Dito 1828/1829	5	100 1/4
Dito dito	4	89 1/2 3/8 5/16	Cert. 1831/1838	5	
O. I. Leening.	4		Dito Dito	4 1/2	89
Amort. Syndic.	3 1/2		Dito *Hope*	4	85
Hand.-Maats.	4 1/2	120 1/2	Dito *Stieglitz*	4	
Belgie.			Dito dito 5e Ser.	4	
Certificaten	2 1/2		Inschr. Assig.	6	
D° *Rothschild*	2 1/2		Certific. dito	6	
Frankrijk.					
Obligatien	3		**Polen.**		
Spanje.					
Nieuwe	1	19 5/16 3/16 1/4	Obligatien	4	
Dito Buitenl.	3		**Oostenrijk.**		
D° Binnenl. o/m.	3	37 5/16 1/4 3/16			
Bew. Sp. Com.		4 1/4 5/16	Metalliek	5	66 7/8 7 1/8
Amort. Schuld.			Dito bet. Amst.	5	84 3/8 1/4
Portugal.			Dito letter B	5	84 1/4 1/8
Londen nieuwe.	5	34 1/4 3/8 1/4	Dito 1847	2 1/2	35 3/8 5
Dito uitgest.	4		Dito 1851/1852	2 1/2	34 7/8 5

Mexic., te Londen, 3 pct. 22 1/8, 1/4; dito Onb. 22 1/8, 3/16; Peru 4 1/2 pct. 62 3/4.

Onze beurs was heden wederom zeer geägiteerd, de verkoopers blijven hunne orders vervolgen, waardoor de prijzen wederom algemeen gevoelig achteruit gingen.

FRANKFORT, Vrijdag 20 Jan. Metall. 5 pct. 70 3/8; Spanje binn. 4 pct. 37 1/8, dito 1 pct. 19 11/16.

LONDEN, Vrijdag 20 Januarij. Consols op tijd 92, 91 5/8; Mexico N. 3 pct. 23 3/8, 23 1/4; Peru N. 4 1/2 pct. 67; Gren. Uitg. 7 1/8; Spanje 1 pct. 20, 20; Russen 4 1/2 pct. 91 1/4, 90 1/2; dito 5 pct. 109.
Wissel Amst. 11.15 1/4.

PARIJS, Vrijdag 20 Januarij. Fr 4 1/2 pct. ex c. 98.25; dito 3 pct. op t. 69.70; Sp. Binn. 3 pct. 37 1/2; dito 1 pct. 19 5/8; Rusl. 4 1/2 pct. 91 1/2; N. Metall. 85 3/4.

WEENEN, Vrijdag 20 Januarij. Metall. 1852 5 pct. 91 1/4; dito lett. B. 111; N. Bankactien 1318; Loten v. fl. 250 132 1/2; Lomb. Ven. 102 1/2; Zilver 26; Wiss. Lond. 12.15; Parijs 147.

MADRID, Dingsdag 17 Januarij. Sp. Binn. 3 pct. 39 1/4; dito nieuwe 1 pct. 20 1/8.

Gedrukt bij C. H. SUSAN, Jr., te 's Gravenhage.